

[Morten Lange.]

være urimeligt, om ikke min gruppe, selv om den har ret nuancerede og ikke helt ensartede synspunkter vedrørende kirkelige sager, ville støtte en lovgivning af den art, og det har vi da også gjort i en lang række tilfælde.

Jeg må dog sige, at udvidelsen af støtten til menighedsrådene ser vi på med en vis — som man vist kunne kalde det — mangel på interesse, og det har man vel også lov til at have en gang imellem. Jeg ved, at der er menighedsråd, som driver et fornuftigt, kulturelt arbejde rundt omkring i kredsene, og jeg ved, at der er andre, som anvender de midler, de har til rådighed, til tryksager af en art, jeg nærmest må betegne som overordentlig gammeldags udseende traktater. Den højtærede minister var så elskværdig i går at forære mig en ny form for traktat, som var mere farvestrålende end de gamle; men ikke desto mindre er dette i hvert fald en af den slags aktiviteter, som vi i det hele taget ikke er så forfærdelig interesserede i.

Har man ikke lov til en gang imellem at sige, at ens interesse for et lovforslag er så begrænset, at man kan glæde sig over, at andre vil behandle det, medens man selv indtager en tilbageholdende holdning? Dette lovforslags videre skæbne er af mindre interesse for os — skal vi sige det sådan — og vi har det fromme håb, at vi undgår udvalgsarbejde, og at andre partier i denne sal vil gennemføre sagen.

Bækgaard: Mit parti kan give tilslutning til det foreliggende lille lovforslag.

Som også det ærede medlem hr. Qvist Hansen sagde, er der jo ikke tale om en direkte udgift for statskassen, men kun om en bemyndigelse til, at de kommunale myndigheder gennem den kirkelige ligning kan opkræve mere til rådighed for menighedsrådene.

Som det fremgår af den skriftlige fremsættelse, er der mange formål, menighedsrådene søger fremmet gennem rådigheds-

beløbet, f. eks. udgivelse af kirkeblade. Det er et af de områder, som rådighedsbeløbet mest bliver anvendt til, og det tror jeg er rigtigt, især når tendensen for øjeblikket går i retning af stadig færre dagblade. Det kan nemlig ofte i et stort dagblad være vanskeligt, især for ældre medborgere, at finde annoncering om tidspunkt for møder og gudstjenester.

Et større rådighedsbeløb vil måske også være til opmuntring for menighedsrådene, så at de gennem nye ideer og impulser kan være med til at skabe større tilslutning og interesse for kirken og dens arbejde.

Kirkeministeren (Bodil Koch): Jeg takker for velvillig behandling af dette lille lovforslag. Jeg kunne have lyst til at tilføje, at min principielle mening er, at de lokale myndigheders private rådighedsbeløb egentlig burde være lovgivningen og ministeriet uvedkommende. Men det er jo en meget stor ændring, og det er et af de problemer jeg mener skal drøftes i de forskellige strukturudvalg og forvaltningsudvalg, vi nu forhåbentlig snart får nedsat. I øvrigt takker jeg for tilslutningen til det lille fremskridt.

Jeg takker også det ærede medlem hr. Morten Lange. Det var den mest positive form for neutralitet, jeg længe har været ude for, når man ligefrem håber, at andre vil gennemføre lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om handel med samt tilvirkning og besiddelse af våben m. v.

(Lovforslaget (nr. 131) findes i tillæg A. sp. 1647, fremsættelsen i tidenden sp. 3758).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Søgaard: Det er ikke længe siden, vi i det høje ting behandlede våbenloven sidst. Vi sluttede, så vidt jeg husker, den 17. januar med tredje behandling af det lovforslag, som den højtærede minister på daværende tidspunkt havde fremsat foranlediget af en resolution, der var vedtaget i FN den 4. august.

Nu skal vi igen til at have en debat om, hvorvidt vi skal have indføjet i vor lovgivning en del af det område, som man har peget på i forbindelse med den sidste FN-vedtagelse i september måned.

Skulle jeg gøre en enkelt bemærkning til selve forslaget, skulle det være den, at når det i den foreslåede affattelse af § 6, stk. 1, nr. 4, hedder:

„maskiner, instrumenter, apparater og andre produktionsmidler, der overvejende anvendes til fremstilling eller vedligeholdelse af våben, ammunition eller krigsmateriel, samt dele og tilbehør til sådanne produktionsmidler“,

så er det vel et vidt begreb. Maskiner kan jo være drejebænke, som vel går på almindelige licenser, og det kan dreje sig om forskellige andre ting, elektromotorer, som også kan bruges til våbenfremstilling eller til de dele til våbenfremstilling, der peges på i forslaget. Der vil altså her blive en skillelinje, som det nok kan blive svært for den højtærede minister at trække, men jeg går ud fra, at vi i udvalget kan se lidt nærmere på dette spørgsmål, og at vi får en debat i udvalget med den højtærede minister om dette problem.

Jeg kan tilsige en positiv medvirken fra mit partis side til en hurtig gennemgang af lovforslaget.

Østergaard: Jeg kan ikke lade være med at udtale min forbavelse over, at den højtærede justitsminister vil være bekendt at foreslå denne ændring af våbenloven allerede nu. Det fremgår slet ikke af fremsættelsen, at den højtærede minister husker, at vi har ændret våbenloven i denne samling, men det har vi gjort, og vi har også gjort det på omtrent samme baggrund, som den nye ændring skal foretages på. Men da ministeren åbenbart husker dårligt, må det nok være mig tilladt at minde den højtærede minister om et par forhold, som også

den socialdemokratiske udvalgsformand og ordfører kan have godt af at erindre sig.

Jeg vil minde om, at venstre under udvalgsarbejdet om den tidligere ændring af våbenloven blev kritiseret, fordi vi ville forhale lovens gennemførelse ved at stille mange spørgsmål. Vi blev også kritiseret for, at vi ville afvente den nye FN-resolution af 4. december 1963, men vi fik da lov at afvente den. Men dernæst kommer jeg til det, som jeg vil minde den højtærede justitsminister om. Jeg ved godt, at det er ikke god skik, at man refererer fra udvalgs-møder, men da disse udvalgs-møder havde den karakter, at den højtærede minister sjældent afgav skriftlige besvarelser, finder jeg, at det må være korrekt sådan lempeligt at foreholde den højtærede justitsminister en af hans udtalelser fra et af de afsluttende møder i forbindelse med behandlingen af den sidste FN-resolution af 4. december 63.

Da blev — jeg må hellere sige: så vidt jeg erindrer — den højtærede minister direkte spurgt, om den nye resolution ville give anledning til nye ændringer i våbenloven, og — måske skal jeg forme det sådan — det var mit indtryk, at vi fik et klart svar fra den højtærede minister, idet svaret var et nej, godt nok med tilføjelse af, at ville den nye resolution eventuelt give anledning til yderligere lovgivning, da ville det i hvert fald ikke være på våbenlovens område. Jeg håber, at den højtærede minister vil vedkende sig denne udtalelse. Det er på baggrund af denne klare udtalelse, jeg er forbavset over, at ministeren har fremsat det foreliggende lovforslag og dermed skal tage sine ord i sig.

Det er blevet nævnt, at der er stor trængsel af lovforslag netop i denne tid, og der ville intet være sket, om ministeren var kommet for sent til datoen den 15. marts og ikke havde nået at få dette lovforslag fremsat. Personlig tror jeg ikke på værdien af den udenrigspolitiske reklame, som regeringen tillægger så stor betydning i forhold til Afrikapolitikken, at Danmark er det første land, der ændrer sin lovgivning i henhold til FN-resolutionen. Hvis der kunne tales om reklame i den forbindelse første gang det skete, tror jeg ikke, det gælder anden

[Østergaard.]

gang, tværtimod kan det nærmest antages at komme til at virke lidt for komisk.

I den forbindelse vil jeg gerne spørge, om den højtærede minister ved noget om, hvorvidt der er andre FN-nationer, som har ændret deres lovgivning i henhold til den første resolution af august. Det var jo ikke tilfældet, dengang vi behandlede vort eget lovforslag. Det ville være interessant at vide det på et tidspunkt, hvor vi har travlt med at ændre våbenloven for anden gang i henhold til den anden resolution. Men i øvrigt: havde vi givet os lidt bedre tid omkring juletid, kunne vi have været sparet for det, vi nu står over for.

Med hensyn til selve lovforslaget kan jeg fuldstændig tilslutte mig den kritik, som den socialdemokratiske ordfører har givet udtryk for. Kan det ikke blive lidt vanskeligt, når vi skal have begrebet „maskiner og andre produktionsmidler“ puttet ind i en våbenlov? Det bliver vanskeligt at skelne. Jeg vil også gerne spørge, om det på nuværende tidspunkt kan oplyses, om vi har haft eksport af netop de varegrupper, der her er tale om, skal vi sige direkte til Sydafrika; det er jo det, det drejer sig om.

Det bliver nu foreslået, at lovforslaget skal henvises til et udvalg, og vi vil naturligvis fra venstres side gerne deltage kritisk i et sådant udvalgsarbejde. Jeg vil gerne personlig allerede nu spørge, om det er rimeligt, at lovforslaget gennemføres i denne samling. Vi har grund til at afvente, om der ikke skulle komme en ny resolution fra FN, i henhold til hvilken vi skal ændre lovgivningen, og jeg vil da tro, at vi kunne blive enige om, at det er helt urimeligt, at vi skal ændre vor våbenlov, hver gang vi får en FN-resolution vedrørende Sydafrikapolitikken.

Med disse bemærkninger vil jeg tilsige vort medarbejderskab ved den kommende udvalgsbehandling, men vi vil i øvrigt holde os kritiske.

Jørgen Jensen: Jeg skal ikke sige meget om dette forslag. Det konservative folkeparti kan give sin principielle tilslutning til det. Vi ser gerne, at Danmark følger sikkerhedsrådets resolutioner, men jeg vil også gerne ligesom de to foregående ærede ord-

førere pege på, at så snart forbudsbestemelsen i loven ændres fra den hidtil ret snævre betydning, som ligger i ordet „udelukkende“ til det videre begreb „overvejende“, kan det blive vanskeligt at administrere loven, således at den normale eksport af maskiner, apparater og andre varer ikke besværliggøres.

Jeg vil gerne spørge den højtærede justitsminister, om han har til hensigt at administrere denne lov sammen med den normale ressortminister, for så vidt angår eksport, altså den højtærede handelsminister. Vi vil i øvrigt gerne drøfte dette spørgsmål i et udvalg.

Aage Fogh: I håb om at det er sidste gang, vi skal gennemføre ændringer i denne lov i denne samling, kan jeg anbefale det foreliggende lovforslag til udvalgsbehandling.

Grøndahl: Principielt er vi velvilligt indstillet over for lovforslaget, men vi vil gerne se resultatet af udvalgsarbejdet, da vi også nærer tvivl om, hvorvidt maskiner skal være med i selve lovteksten.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Nu er det lidt vanskeligt at finde ud af, om jeg skal takke, eller om jeg skal begynde med den voldsomme kritik, det ærede medlem hr. Østergaard fremsatte. Det var meget stærke ord, det ærede medlem brugte, når han sagde: man kan ikke være bekendt at fremsætte et sådant forslag. Jeg vil gerne sige til det ærede medlem, at han husker rigtigt. Under de forhandlinger, vi havde i udvalget, gav jeg udtryk for, at denne vidtgående resolution af 4. december måtte falde uden for våbenlovens område, og at det næppe kunne være rimeligt at udvide denne lovs område i det omfang, det skete ved resolutionen. Imidlertid har jeg bøjet mig for et ønske fra udenrigsministeriet om at løse problemet over våbenloven som den lovgivning, der lå nærmest, når man ønskede en positiv løsning stemmende med sikkerhedsrådets resolution. Det ærede medlem mener, at man burde måske afvente, om der kommer en ny resolution fra sikkerhedsrådet. Det kan vi naturligvis ikke vide. Vi kan befrygte, at der bliver rejst yder-

[Justitsministeren.]

ligere problemer, men foreløbig kan der i hvert fald ikke ske noget, regner jeg da med, før FN-generalforsamlingen træder sammen til efteråret. Om man da fra de afro-asiatiske landes side eller fra anden side vil rejse spørgsmålet om videregående foranstaltninger over for Den sydafrikanske Union, som vi kan tiltræde og må omsætte i lovgivning, kan jeg i øjeblikket ingen mening have om. Det står imidlertid sådan for mig, at det må være rimeligt, at vi følger en henstilling, en resolution vedtaget af sikkerhedsrådet. Jeg kan ikke se rettere, end at det principielt er det rigtige, at vi gør det.

Det ærede medlem spørger mig: har andre lande ændret lovgivningen i anledning allerede af augustresolutionen? Jeg kan på stående fod ikke besvare spørgsmålet, men skal anmode om, at det bliver undersøgt til besvarelse i det udvalg, man fra alle sider har ønsket nedsat.

Det ærede medlem spørger ligeledes: har vi haft en eksport af disse varer til Den sydafrikanske Union? Dertil vil jeg sige, at også dette problem kan vi jo undersøge. For mig er der ingen tvivl om, at vi har haft en eksport af varer, som man kunne befrygte faldt ind under ordvalget. Og dermed vender jeg mig til det spørgsmål, som er rejst af næsten alle ordførerne, idet man peger på, at det er meget vidtgående at tale om „maskiner, instrumenter, apparater og andre produktionsmidler, der overvejende anvendes til fremstilling...“. Herom vil jeg gerne sige, at med ordet „overvejende“ har vi ønsket at indføre en begrænsning, thi det kan ikke være rimeligt, at vi f. eks. skulle standse eksport af drejebænke, som blev nævnt, blot fordi de kan anvendes i en våbenproduktion. Jeg vil gerne føje til, at såvel i England som i Norge har man indgående diskuteret, hvad der netop på dette område ligger i resolutionen af 4. december i fjor, og vi tilslutter os i princippet den begrænsende fortolkning, man i de lande har anlagt. Dette problem vil jeg gerne gøre nærmere rede for under den kommende udvalgsbehandling.

Jeg takker i øvrigt de ordførere, som har givet udtryk for principiel tilslutning til lovforslaget, og jeg forstår meget vel, at

der er enkeltheder, vi nødvendigvis må drøfte i udvalget, specielt vedrørende administrationen. Jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. Jørgen Jensen, at det er en selvfølge, at vi vil holde os i kontakt med det ressortministerium, som normalt behandler eksportsager. Våbeneksport har imidlertid altid været justitsministeriets anliggende og vil stadig være det, men her nærmer vi os et grænseområde, hvor det er naturligt, at vi forhandler med ressortministeriet.

Jeg takker altså for den foreløbige principielle tilslutning, jeg forstår at et flertal har givet, og håber, at vi kan blive enige i udvalget om at gennemføre en lov, som indebærer, at vi følger en henstilling, en resolution fra sikkerhedsrådet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Søgaard: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om rettens pleje i Grønland.

(Lovforslaget (nr. 128) findes i tillæg A. sp. 1593, fremsættelsen i tidenden sp. 3653).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Arup: Da mit partis ordfører, det ærede medlem hr. K. Axel Nielsen, er forhindret i at være til stede, skal jeg tillade mig at fremsætte nogle bemærkninger til det foreliggende lovforslag.

Forslaget er det første af de lovforslag, der kan ventes om henlæggelse under fagministeriernes forretningsområde af en del af de opgaver, som hidtil har været varetaget af Grønlandsministeriet. Det er Grønlandskommissionen af 1960, der har foretaget indstilling herom i henhold til det kommissorium, som er meddelt denne kommission.